

je pozdravil brzojavno svobodomiselec, a se je dognalo, da je pozdravil našo "Zavezo", denunciran je bil učitelj, da je hotel v cerkvi peti proti prepovedi župnika, da je posodil šolsko zastavo za neko slovesnost gasilcev, da se pri njem zbirajo "najslabši ljudje" cele fere, da je dajal v cerkvi (kot organist) bonbončke pevkam, neka pritožba županstva navaja, da se učitelj upira duhovski in deželski gospodski itd.

Kdo pa vse te pritožbe, recte denunciranja preskrbi? Povsod duhovniki. Kaplani imajo pri tem poseben rekord, tako da starejši župniki že znatno zaostajajo za njimi. Terci-alke in drugi podrepniki jim znosijo vse stvari na uho in potem napravi koncept pritožbe "gospod" sam, ki ga prepiše gospod župan ali kdo drugi. Pošlje ga navadno naravnost na deželni šolski svet, da gospodje tam zanesljivo vse naprej preberejo. Potem pa prijadra gospod nadzornik in zaslisa otroke, župnika, kaplana, učitelje, župana itd. Vse se vrši tako, da je izključeno, da bi učitelja ne pokopali. Učitelju ne verjamejo ničesar, drugim vse. Stvar pride pred forum deželnega šol. sveta, kjer sede trije duhovniki: Kržič, Lesar, dr. Lampe, učitelj Jaklič, prof. Jare, advokat dr. Šusteršič. Poleg teh dva "zastopnika" učiteljstva ravnatelja Or-nivec in Junowitz, dva deželna šolska nadzor-nika: Levec in Hubad, referent vitez Kalten-egger in zastopnik mestne občine dr. Tavčar. Klerikalna stranka sama ima 6 zastopnikov, liberalna 1. Vlada pa ima ostalih 5 udov. Ti moške odločujejo danes o usodi slovenskega učitelja. Kaj naj pričakuje od njih učitelj, ki ni poslušen farovžu? Lahko bi bilo klerikalce ustaviti pri njih divjanju, ako bi hotel baron Schwarz. Žirovnik ne bi bil prestavljen, ako bi Kaltenegger ne glasoval za prestavljenje. Rav-notako tudi drugim ne bi delali krivic, če ne bi dal baron Schwarz svojega blagoslova k vsemu temu početju. Zato poleg kleri-kalcev tvorijo tudi baron Schwarz strahovlado nad učiteljstvom, in njega zadene večja odgovor-nost, ker je dolžan kot namest-nik cesarjev ščititi učiteljstvo, ki je svojemu cesarju vedno vdano, ki uči in vzgaja na pod-lagi cesarskih zakonov mla-dino za zveste podanike cesar-stvu.

Morala klerikalcev je pač ohlapna na vseh koncih in krajih, zato ne pričakujemo nobenega poboljšanja, nasprotno, še poslabša-nje, ker klerikalci se ne sramujejo največjih škandalov in korupcij, če jim služijo v korist njihove stranke. In preganjanje učiteljstva je sedaj ena kardinalnih točk njihovega politi-škega programa, ki je sankcioniran po samem škofu, ki hoče privedi s takimi sredstvi, kakor smo jih navedli, sestrano učiteljstvo nazaj h Kristusu kralju!

## Iz naše organizacije.

### Skupne zadeve.

**Iz Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev.** Del-gate za glavno skupščino so dalje prijavila sledeča društva:

XXVIII. Društvo učiteljev in šolskih pri-jateljev za šolski okraj ljubljanske okolice:

108. Ivan Petrič, učitelj-voditelj v Rudniku.

109. Manca Žgur, učiteljica v Tomišlju.

XXIX. Konjiško učiteljsko društvo:

110. Anton Brumen, nadučitelj v Ča-dramljah.

111. Henrik Schell, nadučitelj v Žrečah.

112. Miroslav Kožuh, učitelj v Konjicah.

113. Alojzija Gorjak, učiteljica v Ča-dramljah.

114. Marica Pavlič, učiteljica v Tapanju.

115. Jozefa Stegensšek, učiteljica v Spi-taliču.

XXX. Litijsko okrajno učiteljsko društvo:

116. Janko Polak, nadučitelj v Dolih pri Litiiji.

117. Marija Polak, učiteljica v Dolih pri Litiiji.

Namestnika:

24. Janez Blagajne, nadučitelj na Vačah.

25. Albin Lajovec, učitelj v Smartnu pri Litiiji.

XXXI. Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic:

118. Anton Porekar, nadučitelj na Humu.

119. Martin Lesjak, učitelj v Rušah pri Mariboru.

120. Ivan Burdian, nadučitelj v Smartnu pri Gornjem gradu.

Pet društev še vedno ni prijavilo dele-gatov. Prosimo, da to store nemudoma.

Po sklepu upravnega odbora "Zaveza" imajo pristop k delegacijski seji edino le pri-

javljeni delegati in delegatije. Zato je prejel vsak izvoljeni delegat legitimacijo, s katero se mu bode izkazati pri vstopu v dvorano.

Na mnogobrojno in veselo snidenje v Mariboru.

### Kranjsko.

**Učiteljsko društvo za ljubljansko okolico** je zborovalo dne 31. julija t. l. ob 10. uri v "Nar. domu" v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Predsednikov nagovor.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. Pregled letnega računa.
5. Volitev dveh računskih preglednikov.
6. Volitev društvenega vodstva.
7. Volitev delegatov k zborovanju "Za-veze".
8. Nasveti.

Tov. predsednik konstatuje sklepčnost in pozdravi v precejšnjem številu zbrane tovari-šice in tovariše, bodreč jih k slogi, kolegial-nosti in stanevski zavesti. Spominja se 10 let-nice obstanka društva in 40 letnice šol. zakona in omenja važnejše stvari društva v minolem poslovnem letu.

Poročili tajnikovo in blagajnikovo se vzameta odobruje na zunanje. Preglednika računov sta jih našla v lepem redu.

V odbor so se volili z vzklikom: Jos. Gregorin (predsednik), Janko Žirovnik (preds. namestnik), Avgust Korbar (tajnik), Marica Žgurjeva (taj. namestnica), Jan. Petrič (bla-gajnik), Ivo Trošt (pevovodja) in vrla "stara korenina" Fran Kavčič.

Delegatom za "Zavezino" zborovanje sta bila voljena vrla Marica Žgurjeva in Petrič.

K sklepu se je oglasil še tov. Petrič ter predlagal, da se tov. predsednik, ki je ves čas društvenega obstanka vodil društvo, vestno in spretno, voli društvenim častnim članom — kar se je storilo z veseljem in vzklikom. Sle-dila je na to še prav nepriljubljena domača za-bava. Pogovarjali smo se o stanovskih težnjah in drugih aktualnih vprašanjih ter se razšli v prijetni zavesti, da tudi med učiteljstvom ljub-ljanske okolice še ni zaspala vzajemnost in potrebna stanovska kolegialnost in z željo, da društvo rasi, krepí se in se razvija!

Tajnik.

### Štajersko.

**Šaleško učiteljsko društvo** zboruje v nedeljo, dne 8. avgusta 1909, ob 2. uri popoldne v Šostanju.

- Vzpored:
1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
  2. Dopisi in društvene zadeve.
  3. Šola in kmetiško vprašanje; poročla tov. Trobej — Šostanj.
  4. Nasveti in predlogi.

Ker je to zborovanje zadnje v tekočem šol. letu, pričakuje polnoštevilne udeležbe o d b o r.

**Slovenjebistriškega učit. društva** dravinjski krožek ima v nedeljo, 8. t. m., po-poldne ob 3. uri v Studenih šestanek. Vabljeni so vse učiteljstvo okraja, ker se vrši pevska vaja za "Zavezino" koncert.

## Književnost in umetnost.

**Domače ognjišče.** Štev. 7. Vsešina: 1. Fran Milčinski: Naša zanemarjena mladina in Kranjska, oblastna ji matelja. — 2. M. Kabaj: Pokorščina je vir sreče. — 3. Slike iz vzgoje: Pri stricu zdravniku na deželi. — 4. Dopisi. — 5. Drobtine. — Pri-poročamo!

**Zvonček** objavlja v svoji 8. števil. to-le vsebino: 1. Le vstani! Jos. V. a n d o t. Pe-sem. — 2. Kaj nam je pripovedoval naš dedek. A. P e s e k. Povest. — 3. Na morskem dnu. L. a d. O. Poučni spis s podobo. — 4. Iz južnih krajev. Ivo T r o š t. Povest s podobo. — 5. Vanda. Milica Janežičeva. Igrokaz v treh dejanjih. — 6. Veselje po-letnih dni. Podoba. — 7. Na polju. A n d r o j R a p e. Pesem s podobo. — 8. Učiteljeva hruška. F. P a l n á k. Povest. — 9. Pred Olgičinim godom. F. H. M e d v e š č a n. Po-vest. — 10. Pozdrav. L. e o n P o l j a k. Pe-sem. — 11. Pouk in zabava. Senčena podoba. — Besedna naloga. L. O. — Bešitev. — Kotichek gospoda Doropoljskega. — Priporočamo!

**Klub "Vesna"** so ustanovili pretekli teden nekateri bivši člani umetniškega društva "Vesna", ki se je pred nekaj leti razšlo, ker je večina članov zapustila Dunaj. Namen kluba: prijateljska zveza članov, praktični stik z naro-čujočim občinstvom.

Koliko naročil gre v tujino, ker večina naročiteljev ne pozna domačih moči, mnogo-stranosti in njih umetniškega delovanja.

Društvo "Vesna" je slovensko občinstvo opozorilo na mlade moči, ki so se v žalibog prekratkom času društvenega obstoja častno iz-kazale na raznih poljih vpadljivo umet-nosti. "Vesna" se je udeležila korporativno I. jugoslovanske razstave v Belgradu za-ko častnim in dobrim gmotnim uspehom, posa-mezni člani so razstavljali tudi drugod. Došlo je na "Vesno" dosti naročil iz domovine, ki jih je društvo izvršilo na zadovoljnost in ve-selje naročiteljev in želo zanje obilo priznanja in pohvale. Pretežna večina članov je takrat še obiskovala umetniške šole. Od tistih dob pa so si znanje izpopolnili in se izurili v svojih

strokah tako, da danes lahko prevzamejo v iz-vršitev velika naročila, ki bi jim takrat delala še težave. Dokaz so dejstva.

Klub izvršuje najrazličnejša naročila, ki spadajo v področje risarske in slikarske umet-nosti: načrte za reklamne namene, n. pr. eti-kete, risbe za inserate, plakate, vinjete za va-bila itd., razglednice, plesna damska darila, risbe za opremo knjig, diplome, humoristica, portrete pokrajinske slike, svete podobe za sobe, cerkvene slike, razne umetnoobrtne načrti, n. pr. načrte za pohištvo, posebno v domačem slogu i. dr.

Klub daje na zahtevo pojasnila.

Naslov: "Vesna", Skofja Loka, Kranjsko.

Klub zaupa v narodno zavednost slov. občinstva! Svoji k svojim! Zaupajmo svojim močem! Ne capljajmo za tujcem, češ, tuja stvar je vselej gotovo dobra! Lahko se osvo-jimo, da bo tujec čutil izpremembo, kadar pride v naše kraje, da bodo naši kraji nosili pečat domačega duha!

**Šolska mladina o cesarjevem ju-bileju.** Par tisoč te pesmi je na prodaj pri-tov. Janku L e b a n u na Bukovici p. Selea nad Skofjo Loko. Dobiva se po 2 h 2 a n i ceni: po 2 h (dva vinarja) iztisk, ako se na-roči v večji množini.

## Politiški pregled.

**\* Kompromis v Istri.** V istrskem deželnem zboru je došlo do kompromisa med Italijani in Slovani. Slovani so privolili v de-litev občin. Do končane delitve, ki bi se imela izvesti do 1. 1915, se ne bodo vršile v nobeni občini nove volitve.

**Sankcioniran zakon.** Cesar je sankcio-niral zakon, ki meri na odpravo pelagre, sprejet pred dvema letoma v goriskem deželnem zboru.

**Nemci proti češki šoli na Dunaju.**

Čehi nameravajo ustanoviti s pomočjo šolskega društva "Komenský" tretjo češko ljudsko šolo na Dunaju, in sicer v Meidlingu. V omenjenem okraju so pa priredili Nemci obilo obiskan-javen shod, na katerem so sklenili, da hočejo z vsemi silami zaprečiti to češko nakano, ki jo smatrajo za provokacijo dunajskih Nemcev. Kaj, ko bi posnemali v tem pogledu tudi Slo-vani Nemce, ki po vseh slovenskih mestih in pokrajinah ustanovljajo nemške šole, in sicer tudi tam, kjer ni zadostnega števila nemških otrok in imajo te nemške šole glavni namen, sprejemati otroke slovenskih staršev ter jih po-nemčiti, dočim nimajo Čehi, ki se jih nahaja na Dunaju 200.000, drugega namena, nego svoje lastne otroke vzgojiti v materinem jeziku ter jih ohraniti svojemumu narodu.

**\* Ogrsko.** Socialni demokrati bodo za-čeli po vsi deželi živahno agitacijo za uvedbo splošne in enake volilne pravice. — Nemci na Ogrskem so pričeli nastopati proti uvedbi splošne in enake volilne pravice. Hujskajo Madjare, naj je ne uvedejo, ker bi zmagali pri volitvah po na-belih splošne in enake volilne pravice Slovani in bi madjarstvo utonilo v slovenskem morju.

**\* Revolucija v Španiji.** Zaradi ne-ugodnih uspehov španskih čet v Maroku, kjer je bilo v raznih bitkah ubitih mnogo španskih častnikov in seveda še več vojakov, je nastalo med španskim ljudstvom veliko razburjenje, ki se je na povečalo zaradi tega, ker so se ne-ugodni uspehi ljudstvu prikrivali in niso smeli častniki prinašati resničnih poročil. Zaradi vsega tega so porabili španski revolucionarji to pri-liko, da so nahujskali skoro po vsem kraljestvu množico na tak način, da je izbruhnila na Španskem revolucija. Vlada je bila primorana razglasiti obsedno stanje čez vse dežele. Naj-huje so revolucionarji razstrelili v Barceloni, kjer je prišlo do krvavih spopadov med mno-žico in med policijo in vojaštvom. Ubityh je na obeh straneh vse polno oseb.

## Jubilejski dar.

**Učiteljstvo — sebi!** Pri odhodnici preganjanega tov. P o t o k a r j a iz Št. Lov-rencu ob Temenici na Veliki Loki nabral med tovariši, tovarišicami in učiteljskimi prijatelji tov. Davorin M a t k o 4260 K. K tej vsoti je prispeval gospod notar dr. K u h a r 20 K. zadnjič izkazanih 1498-81 K, doslej darovanih 1541-41 K. Bog plati!

## Vestnik.

**Abiturijentski sestanek učiteljskišni-kov v Mestnem domu v Ljubljani.** Prvi pojav po dolgem času se je porodil v zgodo-vini slovenskega učiteljstva, in krepiti se je pričela moč njega idej. Sestali so se dne 1. t. m. učiteljski abiturienti vseh slovenskih učite-ljišč v beli Ljubljani, da tam proslave svoj praznik vstopa v javno življenje, da ga pro-slave skupno in z roko v roki stopajo v živ-ljenje po načrta, ki so si ga zasnovali.

**Zborovanje na sestanku slovenskih učiteljskih abiturientov** in abiturientinj 1. avgusta je dobro uspelo. Navzočih je bilo tudi več gospodov učiteljev in v imenu "Za-veze" je pozdravil zborovalce g. deželni po-slanec Gangl. Hvala g. Ganglu za pozdrav in hvala vsem g. učiteljem, ki so se udeležili de-bate. Zvečer je bila na vrtu "Narodnega doma" dobra zabava. Pridne in spretne gospodične so

hotele vsakemu ustreči, enemu s sladkarijami, drugemu z razglednicami in tretjemu zobe-t s cveticami, ki so jih darovali g. učitelji Črna-goj, Petrič, Trošt in Žirovnik. Vsem skupaj hvala! Prav iskreno pa se zahvaljujemo g. državnemu poslanec, mestnemu županu Ivanu Hribarju, ki nam je bil toliko naklonjen; da nam je dovolil dvorano "Mestnega doma" za zborovanje. Prav požrtvovalnega se je izkazal g. učitelj Cepuder. Hvala "Glasbeni Matici" in predsedniku "Slaveca" za naklonjenost! Vsem, ki so kaj upomogli, da je tako dobro izpalo dopoldne in zvečer, iskrena hvala!

**Tovariš Josip Franke,** brat gospoda cesarskega svetnika Franketa v Ljubljani, bivši nadučitelj v Št. Petru na Dolenjskem, sedaj v pokoju v Oseku na Goriškem je odli-kovan s častno svetinjo za 40 letno službo-vanje.

**Mariborski koncert.** (Popravek.) Pri pomnoževanju sekiric za mešan zbor "Božja solza" se je vrnilo nekaj malenkostnih napak, ki pa so sicer razvidne iz razvoja harmoniza-cije. Vendar jih tu objavljam. Tenor ima v 4. vrsti v predzadnjem taktu f namesto fis, in sopran v naslednjih 2 taktih ravno tako f na-mesto fis. V pesmi "Kaj če bi veselje" mora biti v 18. taktu v basu b namesto a. Prosim, da si p. t. sodelujoči to sami popravijo, da ne bo pri generalni vaji nepotrebnega nespo-razumljenja. Pevovodja.

**Iz seje e. kr. okr. šol. sveta za go-riško okolico.** Uradna naznanila se vzemo v znanje. Dovolj se zidanje šol. poslopja v Biljah in Grgarju. Ustanove se samostojne enorazred-nice za Vrh nad Kanalom, Podšabotin in Tavče. Sklene se komisijonalno obravnavati prošnji za ustanovitve šole za Selo-Gojče in Gorenje Ne-kovo, Kostanjevica, Greben. Stalno se vpokoji zaradi bolehnosti dve tov. učiteljici. Obrtni šoli v Renčah se poviša letni prispevek za 100 K. Dež. šol. svet naznanja, da je ustanovilo društvo "Lega nazionale" zasebno deklško šolo v Podgori. Dovolj se razne poprave in odobre računi za že izvršene.

**"Zveza narodnih društev na Šta-jerskem in Koroškem"** ima sedaj svoj lokal v Celju, Rotovska ulica št. 12, I. nadstr. Redne uradne ure je uvedla tako, da se ura-duje vsak delavnik od 2. do 3. ure popoldne, vsako nedeljo in praznik pa od 10. do 11. ure dopoldne. V teh urah bo v lokalu vedno na-vzoč kak odbornik. To na znanje vsem onim, ki bodo želeli osebno opraviti svoje posle. "Zveza" priredi v dneih od 8. do 12. septem-bra t. l. v Celju velik poučen tečaj, na kate-rega se v prvi vrsti vabi učiteljstvo in dijaštvo. Dne 12. septembra t. l. se potem vrši v vseh prostorih celjskega Narodnega doma velika narodna slavnost v prid Ciril-Metodove družbe in v prid prirediteljice — "Zveze narodnih društev na Štajerskem in Koroškem". — Na obojni prireditvi opozarjamo že danes.

**Klerikalci proti učiteljstvu.** Goriški klerikalci so dobili zadnje dni od svojih kranj-skih pokroviteljev — podnosnico, češ, zakaj pa ne preganjate učiteljstva tako sistematično, kakor delamo mi na Kranjskem? Saj imate v rokah deželni šolski svet; glejte, da si ga ohranite, zlasti po novih volitvah, ki smo vam jih mi izbojevali ob tako ugodnem času. Zmagati mo-rate, naj stanejo volitve, kolikor hočejo, potem pa zamašite učiteljstvo usta! — Lepi časi, ako bi klerikalna drevesa rasla v nebo!

## Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 985. Kranjsko. 123 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Kranjci je stalno oddati izpraznjeno učiteljsko in voditeljsko službo z zakonitim prejemom in naravnim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati predpisa-nim službenim potom semkaj do 25. avgusta 1909.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniskim iz-pričevalom dokazati, da so fizično popolnoma spo-sobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 18. julija 1909

Št. 1859. 124 1—1

V postojnskem šolskem okraju namestiti sta za-četkom šolskega leta 1909/10. dve učeno-sposobni potovalni učiteljici za ženska ročna dela in sicer ena s sedežem v Postojni za sedaj za enorazredne ljudske šole v Bukovju, Matenji vasi, Orehku in na Ubelj-skem, in druga s sedežem v Vipavi za sedaj za eno-razredne ljudske šole na Erzelju, v Ložah, na Slapu, Ustji in Vrabčah, proti gotovi letni nagradi 1200 K. Nameščenje je začasno ter ne daje nikake pravice do preskrbevanja ali pokojnine.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj do 24. avgusta 1909.

O. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 30. julija 1909.

## Jernej Bahovec

trgovina s papirjem  
poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in dru-gemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, raz-glednic itd.